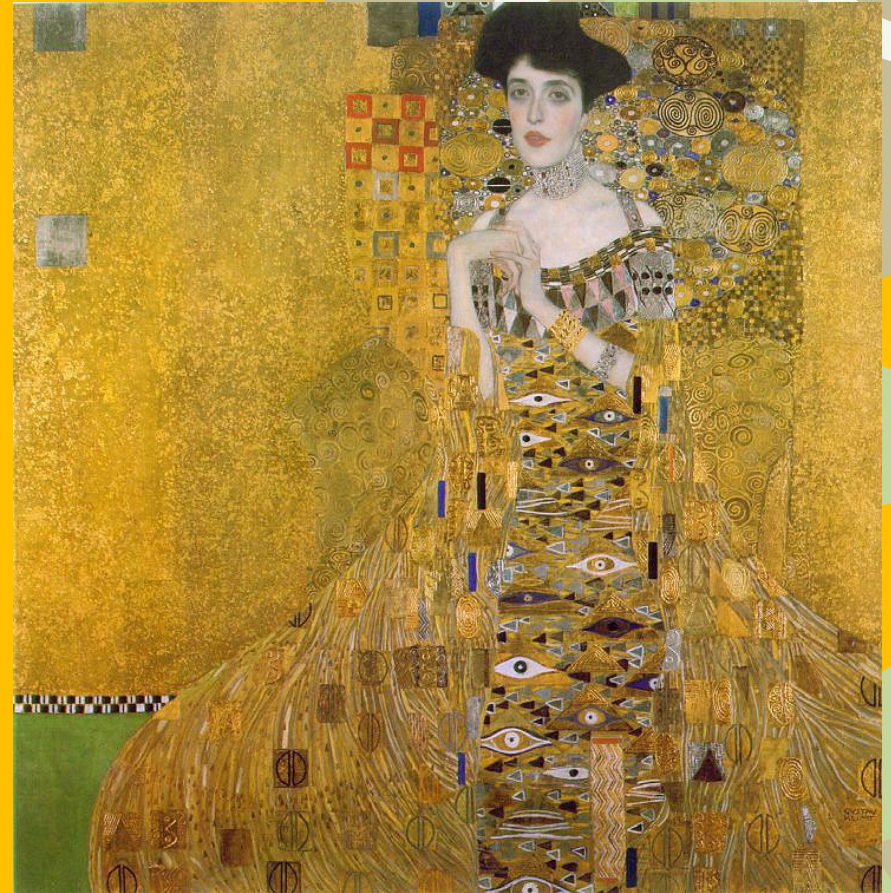

ANTIREALISTICKÉ DIVADLO

NĚMECKO
RAKOUSKO

Vídeňská moderna: Adolf Loos (Looshaus) / Gustav Klimt (secese)... aj.

HUGO VON HOFMANNSTHAL

1874 – 1929

Hofmannsthal

- **Charakteristika doby, znaky, projevy:**
  - **novoromantika (ve Francii symbolismus)**
  - **impresionismus**
  - **Vídeňská moderna (1890 – 1910) – protiklad naturalismu, tvoří „umění pro umění“ (l art pour l art)**
  - **„slova nemají smysl“ – adaptace cizích látek**

Hofmannsthal

- **dramatické texty:**
- **Jedermann (Kdokoliv)**
přepřacování anglického textu Everyman z 15 stol.
- **Elektra**
- **Velké salcburské divadlo světa**
- **Věž**

Hofmannsthal

- *operní libreta*
(pro Richarda Strausse)
  - **Růžový kavalír**
  - **Ariadna na Naxu**

Salcburský festival (1920)

– spolu s Maxem Reinhardtem

Salcburský festival (průčelí katedrály)

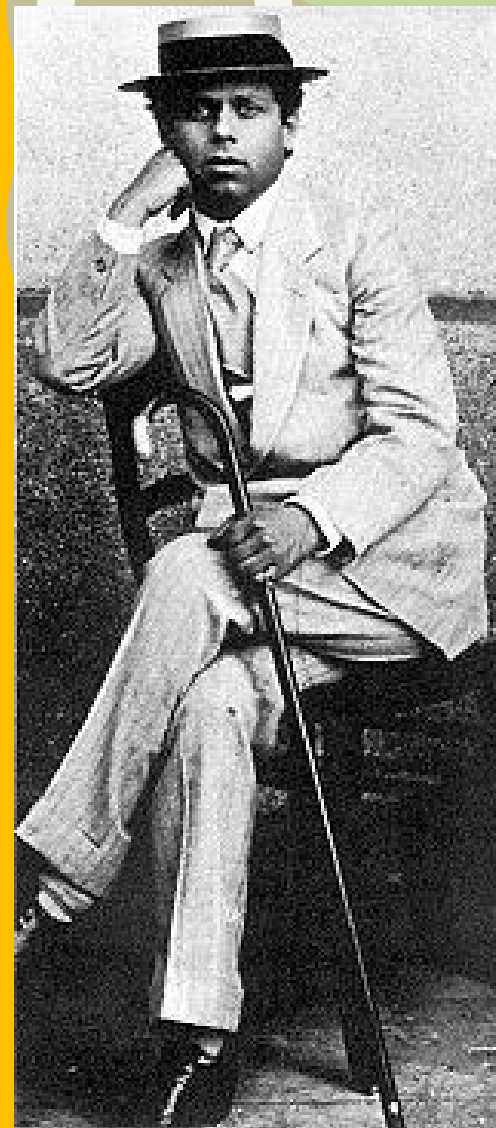

MAX REINHARDT

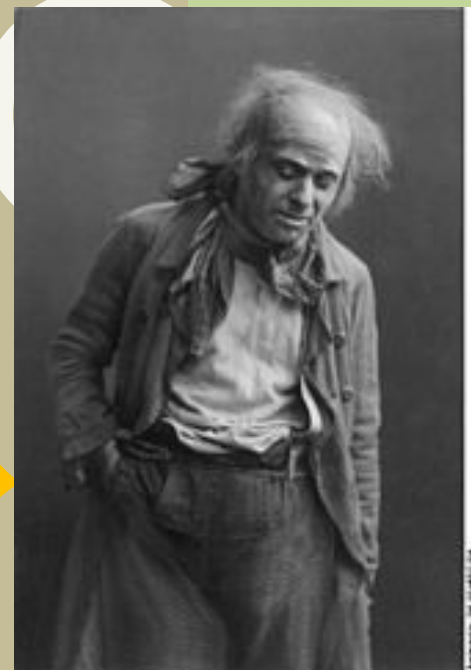
1873 – 1943

herec-režisér-divadelní podnikatel

Reinhardt

- herec „starých oborů“
- Bratislava, Vídeň, Berlín
- režisér, divadelní podnikatel
- 1902 – 1905 Kleines Theater
- 1905 ředitel Deutsches Theater (po Otto Brahmovi)
- 1906 Kammerspiele (Komorní hry)

Reinhardt

- **pružnost programu a inscenačního stylu (eklekticismus jako tvůrčí metoda – spojuje prvky realistické i nerealistické)**
- **neexistuje univerzální styl pro inscenování všech textů**
- **každý text = nový problém, nové řešení**
- **základ – analýza díla**
- **přijímá antirealismus a nemusí přitom popřít realismus**
- **vychází z umění herců – vytváří mu prostor**

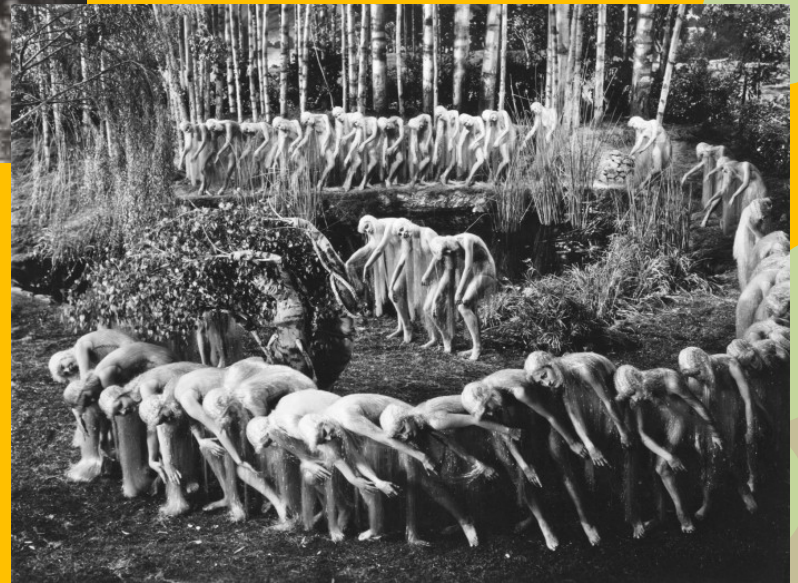
Reinhardt - inscenace

- **Sen noci svatojánské
(inscenoval 12 x)**

- představení
v Novém divadle
v Berlíně r. 1903
- užití točny

Reinhardt / Sen noci svatojánské

Reinhardt

- **Mirákl**

– Olympia Hall London, 1911

Reinhardt

- **Král Oidipus**

- Großes Schauspielhaus (bývalý cirkus, 5000 diváků), 1911
- několikasetčlenný chór

- **Na dně (Gorkij)**

- **Před východem slunce (Hauptmann)**

- **Jedermann**

- **(...)**

Reinhardt / Král Oidipus

EXPRESIONISMUS

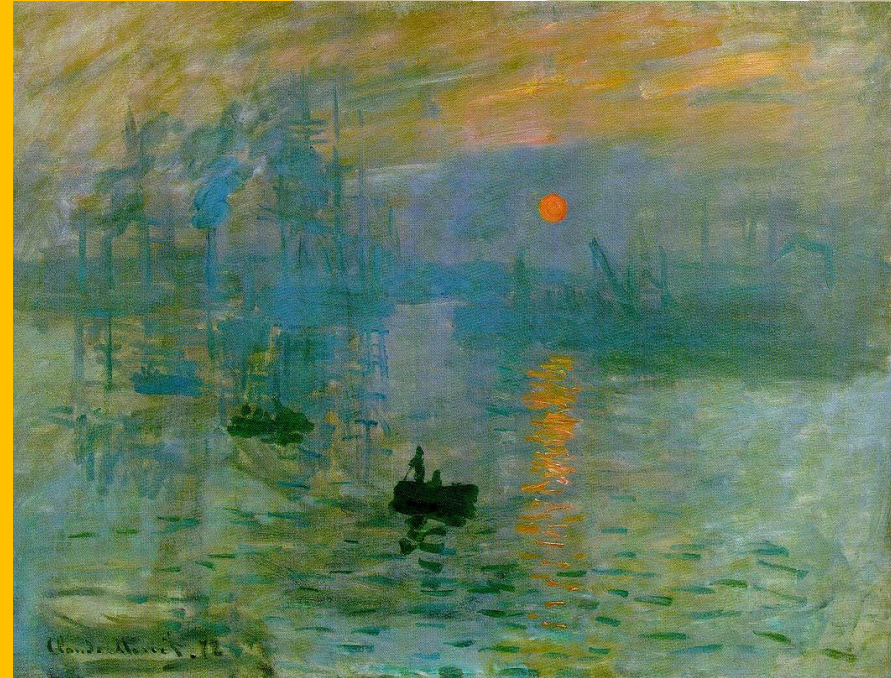
expresionismus

- **termín poprvé použit ve Francii**
- **označení pro rozdíl mezi malbami Vincenta van Gogha a Paula Gaugina a malbami impresionistů**
- **exprese = výraz**
- **důraz na sílu výrazu, rezignace na věcně věrné zobrazení**
- **kolem 1910 v Německu**

Impresionismus: Claude Monet

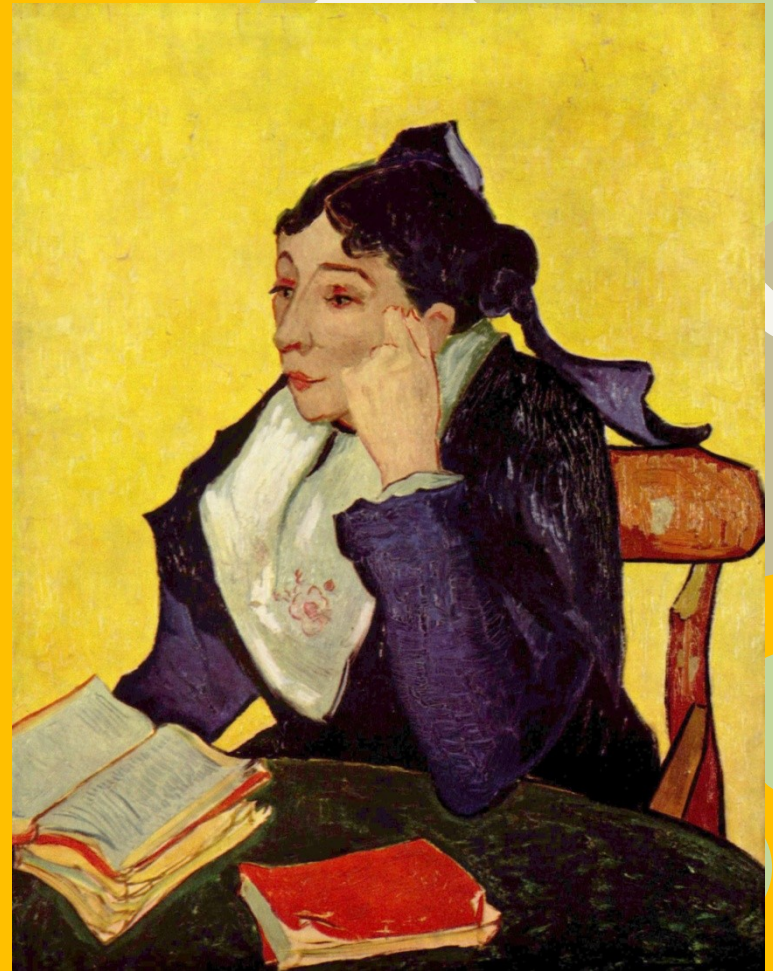

Edgar Degas
Tanečnice

Monet:
Impression, soleil levant
Dojem, východ slunce

Monet
Vodní lilie (impresionismus)

Vincent van Gogh
Arlesianka

Paul Gauguin
Manao tupapau (Duch mrtvých bdí)

Auguste Renoir *Lóže*
(impresionismus)

Paul Gauguin *Muž se sekyrou*

Vincent van Gogh *Hvězdná noc*

expresionismus

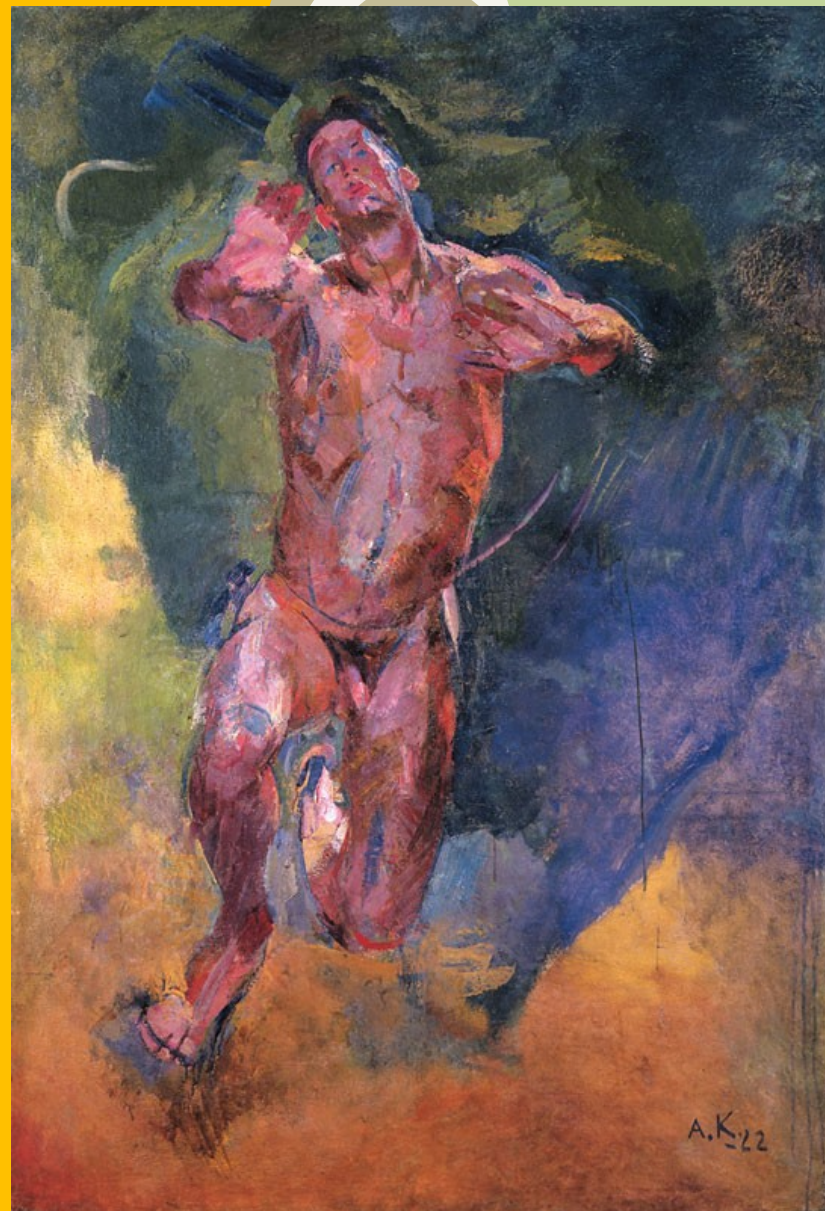
- **obrací se k duchovní podstatě člověka**
- **odmítá vnějškový realismus a naturalismus**
- **vnější realita má být proměněna a uvedena do souladu s duchovní podstatou člověka**

expresionismus

*Otto Müller
Dvě dívky*

*Anton Kolig
Vášeň*

expresionismus

*Walter Kaemper
autoportréty*

expresionismus

- **nové umělecké prostředky**
  - pokřivené linie
  - přehnané tvary
  - výrazná barevnost
  - kontrastnost (černá / bílá)
  - strohá řeč – jednočlenné věty, výkřiky
  - úhel pohledu – perspektiva:
očíma hlavního hrdiny, vysoce subjektivně,
vypjatě a přepjatě...
    - podobný pohled v romantismu
  - deformace

expresionismus

Egon Schiele

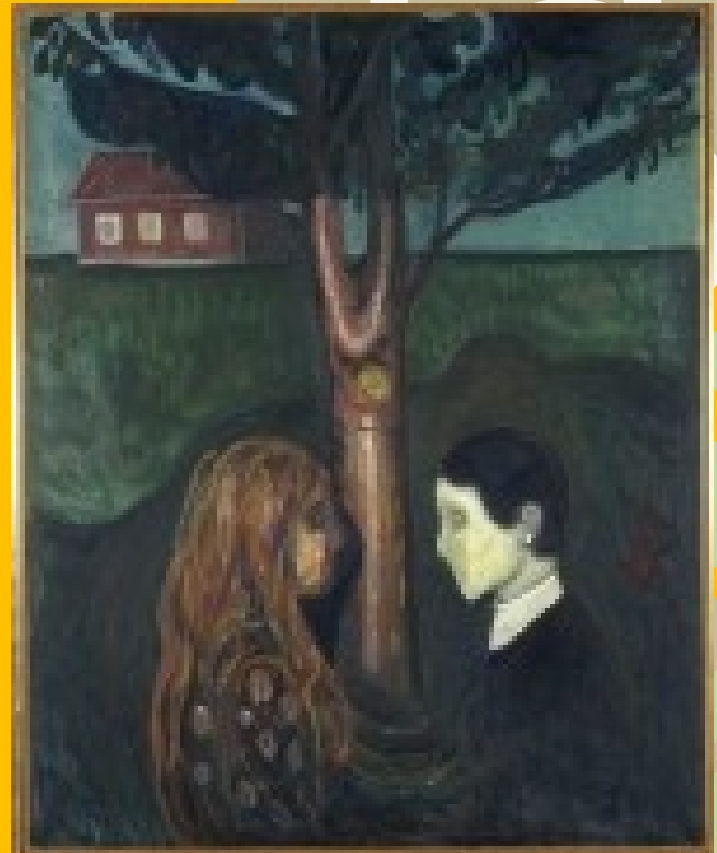

*Macke
Ruský balet*

expressionismus

Edvard Munch

Výkřik

Portrét matky

OSKAR KOKOSCHKA

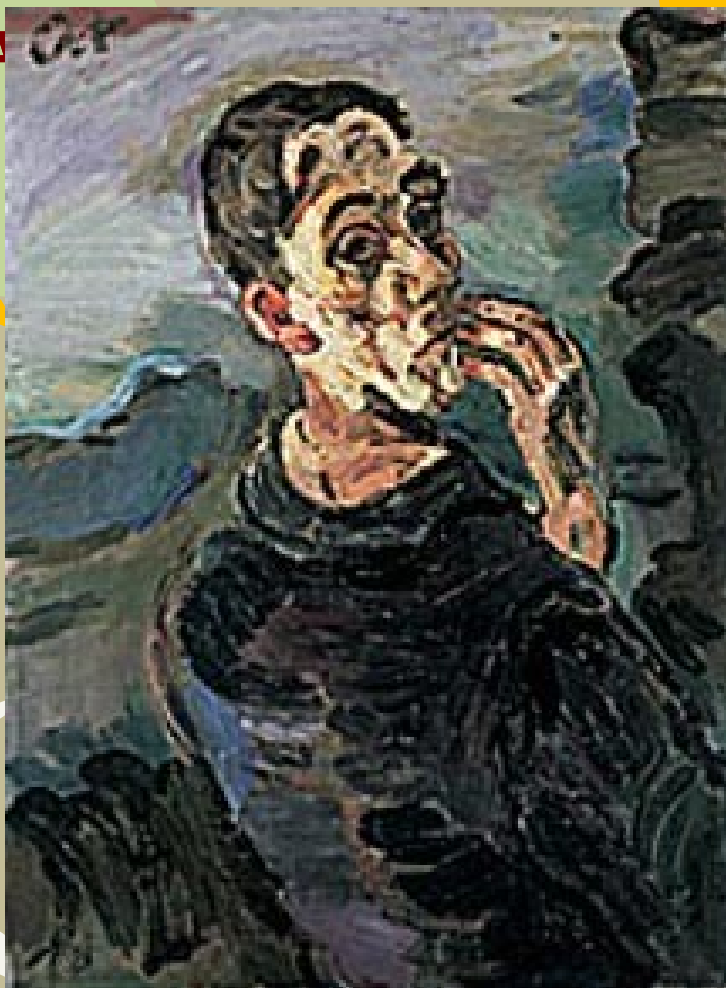
1886 – 1980

- **rakouský malíř, grafik, básník, dramatik**
- **první pokusy o expresionistické dramatické texty**
- **Sfinga a hadroš**
- **Vrah naděje žen**
  - postavy: Muž, Žena, Válečníci, Dívky

Kokoschka

Kokoschka

Autoportrét

Autoportrét s loutkou

Kokoschka

Stojící ženský akt (A. M.)

Alma Mahlerová

Kokoschka

Nevěsta větru

Kokoschka

Matka s dítětem

FRANK WEDEKIND

1864 – 1918 / žurnalista, publicista, herec

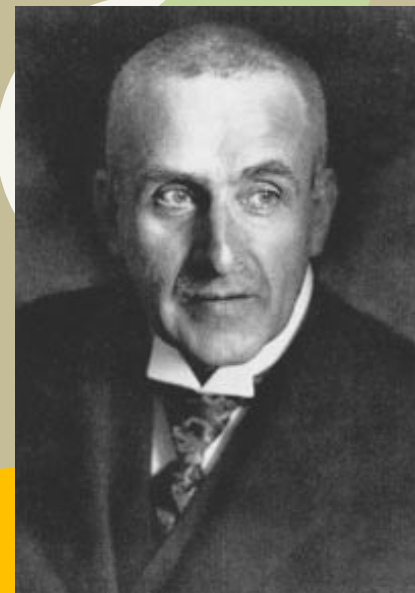
- **Procitnutí jara**

- mísí se naturalismus a symbolismus

- (Lulu)

- Duch země
- Pandořina skříňka

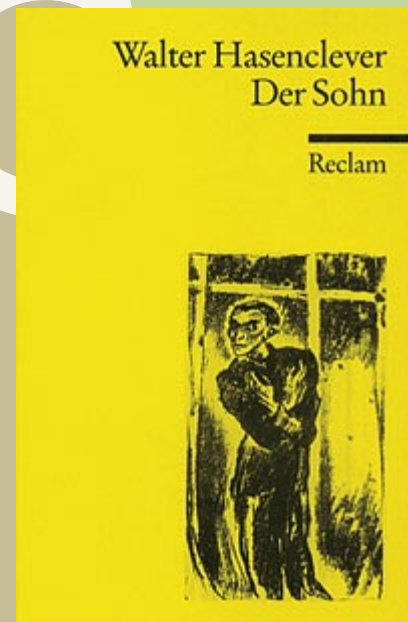
- předchůdce expresionistů

WALTER HASENCLEVER

1890 – 1940

- **Syn** (1913-14; prem. 1916 Prag)
  - erbovní drama expresionismu
  - vzpoura syna proti otci
- **Antigona**
  - adaptace klasického mýtu
  - protiválečná hra
  - láska je důležitá, ale až po nápravě společenských nepravostí

Oskar Schlemmer – scéna k představení Svoboda
expresionistické linie, vliv Bauhausu

Expresionismus v divadle

- **po 1. světové válce (1918) četné expresionistické inscenace**
- **do r. 1924 – v Německu převládající (silný) styl**

GEORG KAISER

1878 – 1945

– **Plyn I**

– **Plyn II**

- svět je postižen rozvratem, postupná destrukce
- kolektivní hrdina – ztráta individuality, technizace...

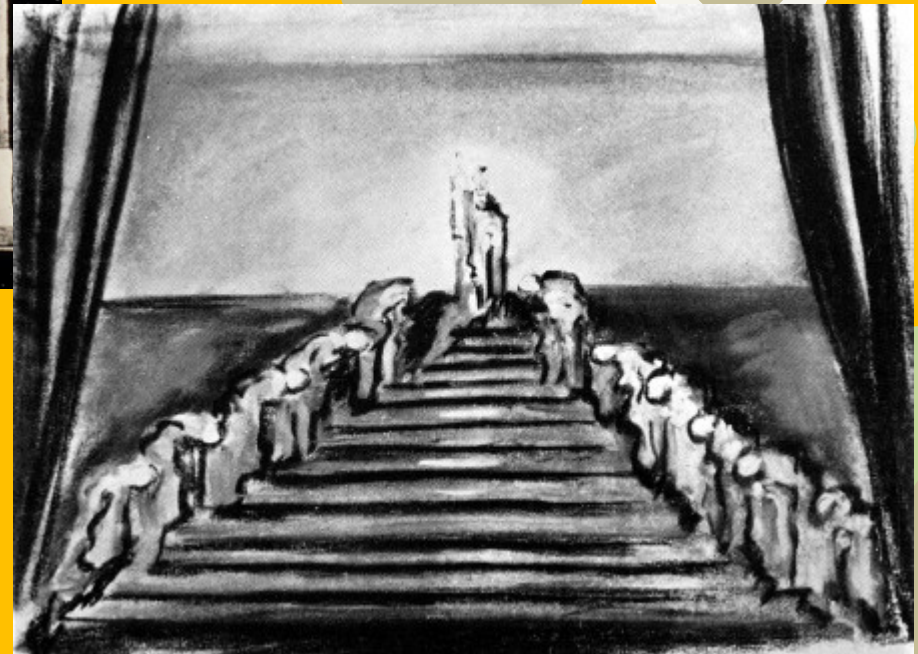
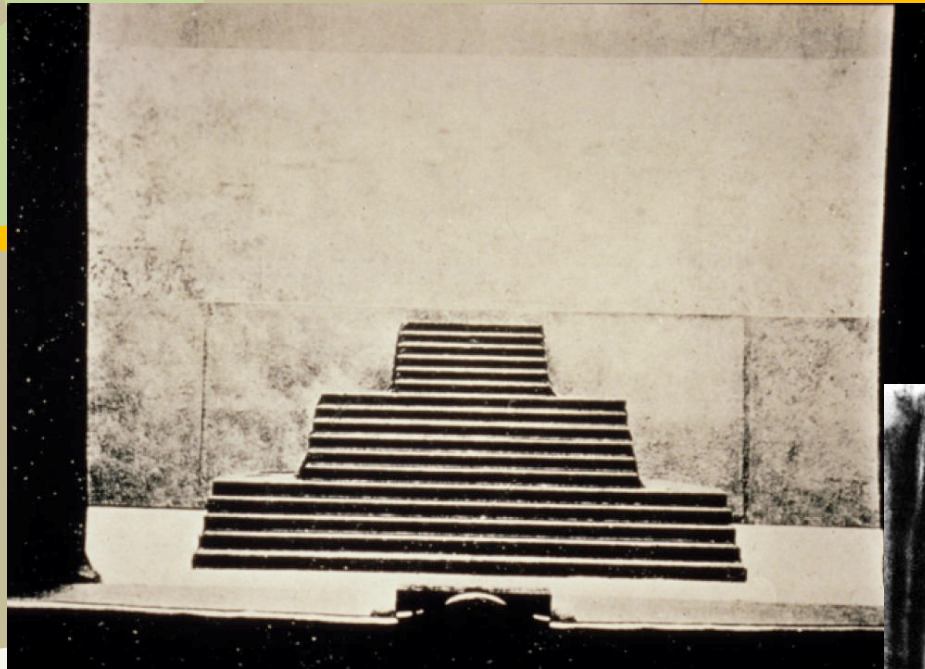
LEOPOLD JESSNER

1878 – 1945

- režisér
- 1919 – 1933 Státní divadlo v Berlíně (ředitel)
- schody, pódia
- Deutsches Theater Brünn – Macbeth
- Richard III.

Leopold Jessner / scénografie Emila Pirchana (Richard III.)

Jessner

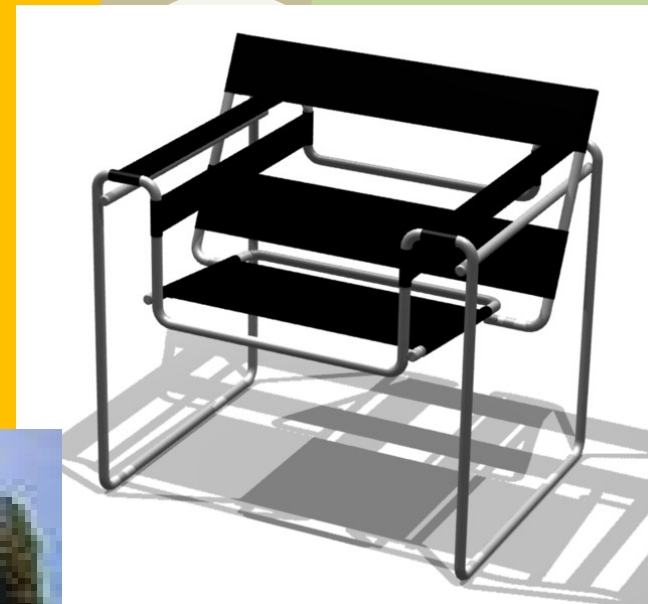
Bauhaus

- **Walter Gropius**
1883 – 1969
  - 1919 založil ve Výmaru Bauhaus – školu výtvarného umění a řemesel (do r. 1933)
  - architektura a design
  - avantgarda klasické moderny
  - snaha zrušit hranici mezi umělcem a řemeslníkem
  - propojit architekturu, malbu, sochařství...
  - snaha o jeden společný výraz

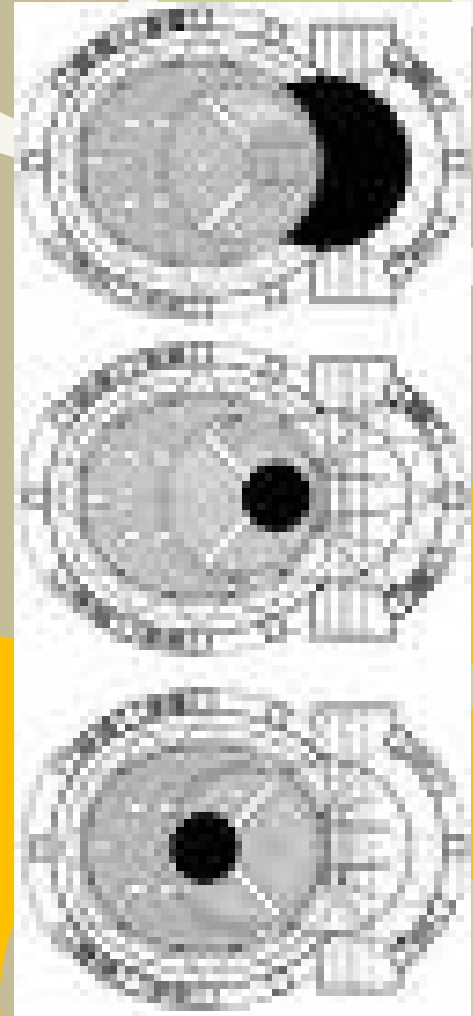
Bauhaus

– 1925 přesídlení do Dessau

Bauhaus - Gropius

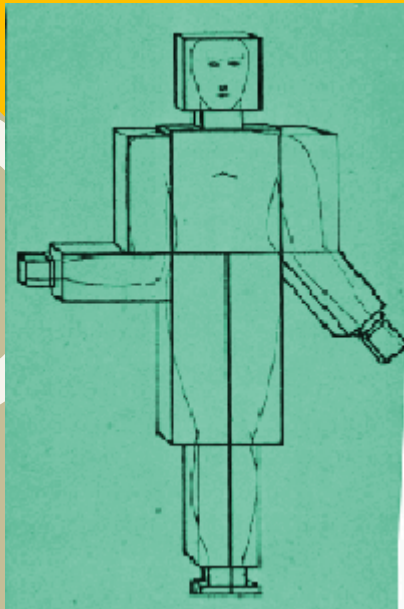
- **„totální divadlo“
(návrh pro Erwina Piscatora – nerealizováno)**

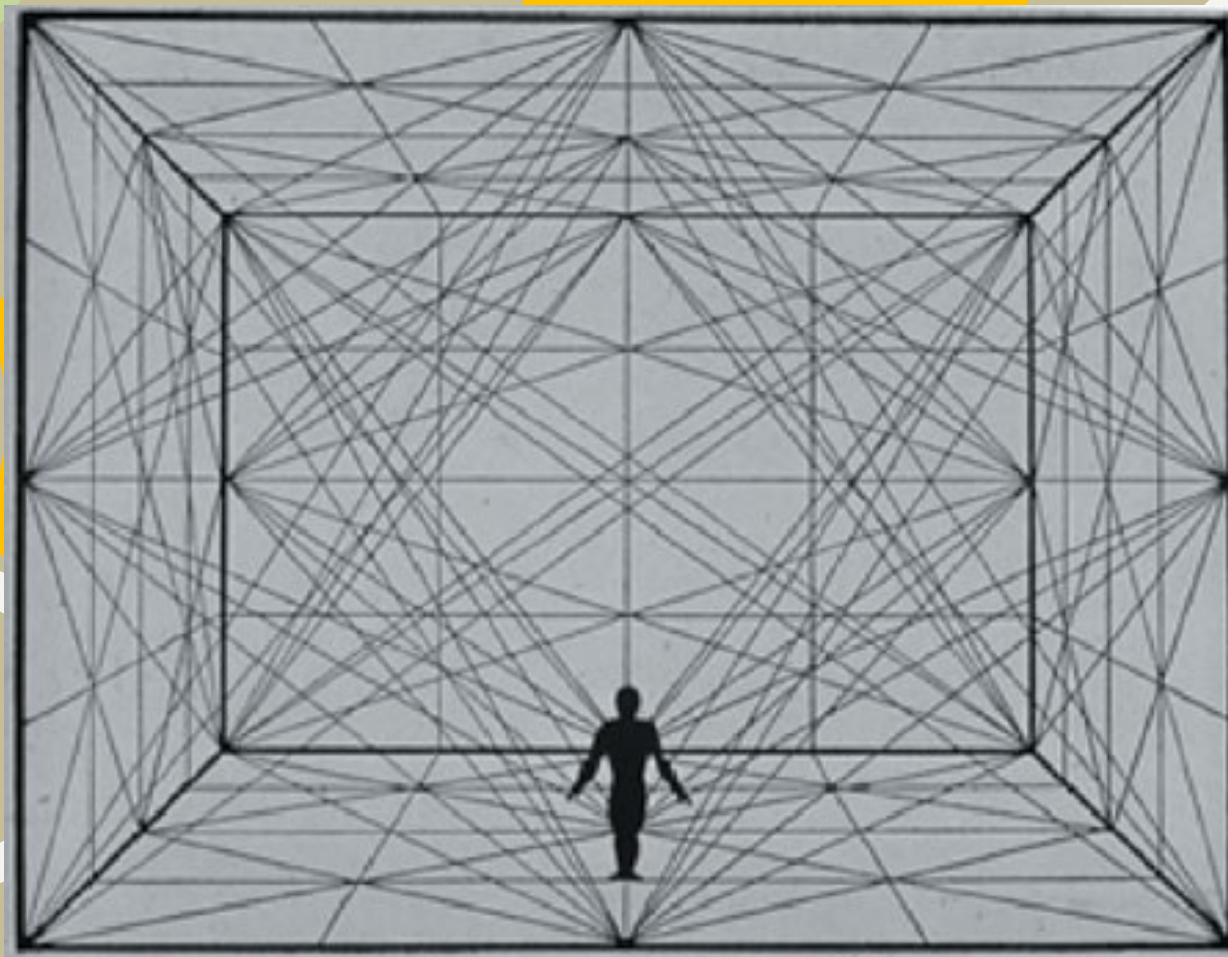
Bauhaus

- **OSKAR SCHLEMMER
1888 – 1943**

- snaha přizpůsobit tělo herce abstraktnímu jevištnímu prostoru
- vztah lidského těla a prostoru
- měnil tvar hercova těla – pomocí trojrozměrných kostýmů („pohyblivá architektura“)

Schlemmer: Postava a linie prostoru

Schlemmer: Triadický balet, 1922

- **trojvrstevnost**
- **choreografická jednota tří prvků – kostým-pohyb-hudba**
- **fyzikální atributy prostor-forma-barva**
- **prostorové vztahy výška-šířka-hloubka**
- **základní geometrické tvary kruh-čtverec-trojúhelník**
- **základní barvy žlutá-červená-modrá**
- **3 tanečníci (M-Ž-M)**
- **12 tanců**
- **18 kostýmů**

Schlemmer – Triadický balet

- **tendence k „abstraktnímu divadlu“**
<http://www.youtube.com/watch?v=87jErmpIUpA>

